Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 11. júna 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Duševné a priemyselné vlastníctvo – Autorské právo a s ním súvisiace práva – Smernica 2001/29/ES – Články 2 až 5 – Pôsobnosť – Úžitkový predmet – Pojem ‚dielo' – Ochrana diel podľa autorského práva – Podmienky – Tvar výrobku, ktorý je nevyhnutný na dosiahnutie technického výsledku – Skladací bicykel"

Vo veci C-833/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunal de l'entreprise de Liège (Súd pre spory medzi podnikmi Liège, Belgicko) z 18. decembra 2018 a doručený Súdnemu dvoru 31. decembra 2018, ktorý súvisí s konaním:

SI,

Brompton Bicycle Ltd

proti

Chedech/Get2Get,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan, sudcovia I. Jarukaitis, E. Juhász (spravodajca), M. Ilešič a C. Lycourgos,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: M. Longar, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. novembra 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– SI a Brompton Bicycle Ltd, v zastúpení: B. Van Asbroeck, G. de Villegas a A. Schockaert, avocats,

– Chedech/Get2Get, v zastúpení: A. Marín Melgar, abogado,

– belgická vláda, v zastúpení: M. Jacobs, C. Pochet a J.-C. Halleux, splnomocnení zástupcovia,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

– Európska komisia, v zastúpení: É. Gippini Fournier a J. Samnadda, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: francúzština.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 6. februára 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom SI a spoločnosťou Brompton Bicycle Ltd (ďalej len „Brompton“) na jednej strane a spoločnosťou Chedech/Get2Get (ďalej len „Get2Get“) na druhej strane vo veci žaloby o porušení autorského práva, ktorú podala posledná uvedená spoločnosť.

Právny rámec

Medzinárodné právo

Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel

3 Článok 2 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel (Parížsky akt z 24. júla 1971), zmenený 28. septembra 1979 (ďalej len „Bernský dohovor“), v odsekoch 1 a 7 uvádza:

(1) Výraz ‚literárne a umelecké diela‘ zahŕňa všetky výtvory z literárnej, vedeckej a umeleckej oblasti bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia, ako… kresliarske…diela, …diela úžitkového umenia; …

…

(7) Zákonodarstvám štátov Únie [na ochranu práv autorov k ich literárnym a umeleckým dielam zavedenú Bernským dohovorom] sa vyhradzuje, aby upravili… rozsah pôsobnosti ich zákonov na diela úžitkového umenia a na priemyselné vzory a modely, ako aj podmienky, za ktorých sú také diela, vzory a modely chránené. Pre diela, ktoré sú v štáte pôvodu chránené iba ako vzory a modely, možno sa v inom štáte Únie dovolávať iba osobitnej ochrany, aká sa priznáva v tomto štáte vzorom a modelom; ak sa však v tomto štáte neposkytuje taká osobitná ochrana, budú tieto diela chránené ako umelecké diela.“

Zmluva WIPO o autorskom práve

4 Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) prijala 20. decembra 1996 v Ženeve zmluvu WIPO o autorskom práve, ktorá bola schválená v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady 2000/278/ES zo 16. marca 2000 (Ú. v. ES L 89, 2000, s. 6; Mim. vyd. 11/033, s. 208), a nadobudla platnosť, pokiaľ ide o Európsku úniu, 14. marca 2010 (Ú. v. EÚ L 32, 2010, s. 1).

5 Článok 1 Zmluvy WIPO o autorskom práve, s názvom „Vzťah k Bernskému dohovoru“, v odseku 4 stanovuje:

„Zmluvné strany budú dodržiavať články 1 až 21 a Dodatok (Prílohu) Bernského dohovoru.

6 Článok 2 tejto zmluvy uvádza:

„Autorskoprávna ochrana sa vzťahuje na vyjadrenia a nie na myšlienky, spôsoby, pracovné postupy alebo matematické koncepty ako také.“

Právo Únie

Smernica 2001/29

7 Články 2 až 5 smernice 2001/29 určujú výlučné autorské práva, pokiaľ ide o rozmnožovanie, prenos a šírenie ich diel.

8 Článok 9 uvedenej smernice s názvom „Pokračovanie uplatňovania iných právnych ustanovení“ stanovuje:

„Táto smernica platí bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia týkajúce sa predovšetkým patentových práv, ochranných známok, dizajnových práv…“

Nariadenie (ES) č. 6/2002

9 Článok 8 nariadenia Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločenstva (Ú. v. ES L 3, 2002, s. 1; Mim. vyd. 13/027, s. 142) s názvom „Dizajny dané ich technickou funkciou a dizajny vzájomného prepojenia“ v odseku 1 uvádza:

„Dizajn [Únie] nespočíva v znakoch vonkajšej úpravy výrobku, ktoré sú dané výlučne jeho technickou funkciou.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 Brompton, spoločnosť založená podľa anglického práva, založená pánom SI, uvádza na trh skladací bicykel, ktorý predáva v súčasnom tvare od roku 1987 (ďalej len „bicykel Brompton“).

11 Bicykel Brompton, ktorý sa vyznačuje možnosťou mať tri rozličné polohy (zložená poloha, rozložená poloha a prostredná poloha umožňujúca udržať bicykel na zemi v rovnováhe), bol chránený patentom, ktorého doba platnosti už uplynula.

12 Get2Get uvádza na trh bicykel (ďalej len „bicykel Chedech“), ktorý sa vizuálne veľmi podobá na bicykel spoločnosti Brompton a ktorý môže mať tri polohy uvedené v predchádzajúcom bode.

13 Dňa 21. novembra 2017 sa SI a Brompton obrátili na Tribunal de l’entreprise de Liège (Súd pre spory medzi podnikmi Liège, Belgicko) s návrhom, aby tento súd určil, že bicykle Chedech porušujú autorské právo spoločnosti Brompton a osobnostné práva pána SI a v dôsledku toho prikázal spoločnosti Get2Get ukončiť jej činnosti, ktorými porušuje ich práva, a stiahnuť výrobok zo všetkých predajných miest.

14 V rámci svojej obrany Get2Get tvrdí, že vonkajšia úprava bicykla Chedech je podmienená zvoleným technickým riešením na účely zabezpečenia, aby tento bicykel mohol mať tri rôzne polohy. Za týchto podmienok takáto vonkajšia úprava môže byť chránená len patentovým právom a nie autorským právom.

15 Žalobcovia vo veci samej namietajú, že tri polohy bicykla Brompton možno dosiahnuť aj inými tvarmi než tvarmi vyvinutými pre daný typ bicykla jeho tvorcom, čo znamená, že jeho tvar môže byť chránený autorským právom.

16 Tribunal de l'entreprise de Liège (Súd pre spory medzi podnikmi Liège) uvádza, že podľa belgického práva je autorským právom chránený akýkoľvek výtvor vyznačujúci sa špecifickým tvarom a originalitou, čo znamená, že taký úžitkový predmet ako bicykel môže byť chránený autorským právom. Hoci v tejto súvislosti sú tvary, ktoré sú podmienené dosiahnutím technického výsledku, vylúčené z autorskoprávnej ochrany, nič to nemení na tom, že pretrvávajú pochybnosti, či takýto výsledok možno dosiahnuť aj inými tvarmi.

17 Tento súd uvádza, že v rozsudku z 8. marca 2018, DOCERAM (C-395/16, EU:C:2018:172), vydanom v oblasti práva týkajúceho sa dizajnov Súdny dvor vykladal článok 8 ods. 1 nariadenia č. 6/2002 v tom zmysle, že na posúdenie toho, či sú znaky vonkajšej úpravy výrobku dané výlučne technickou funkciou tohto výrobku, treba určiť, že je táto funkcia jediným faktorom, ktorý určuje tieto znaky, pričom existencia alternatívnych dizajnov nie je v tejto súvislosti rozhodujúca.

18 V dôsledku toho sa vnútroštátny súd pýta, či by sa podobné riešenie nemalo prijať v oblasti autorského práva, ak vonkajšia úprava výrobku, ktorého ochrana sa z tohto dôvodu požaduje podľa smernice 2001/29, je nevyhnutná na dosiahnutie konkrétneho technického účinku.

19 Za týchto podmienok Tribunal de l'entreprise de Liège (Súd pre spory medzi podnikmi Liège) rozhodol prerušiť konanie a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa právo Únie a konkrétne smernica [2001/29], ktorá v článkoch 2 až 5 stanovuje okrem iného rozličné výlučné práva priznané nositeľom autorského práva, vykladať v tom zmysle, že diela, ktorých tvar je nevyhnutný na dosiahnutie určitého technického výsledku, sú vylúčené z autorskoprávnej ochrany?

2. Je na účely posúdenia nevyhnutnosti tvaru na dosiahnutie určitého technického výsledku potrebné zohľadniť nasledujúce kritériá:

– existencia iných možných tvarov umožňujúcich dosiahnutie toho istého technického výsledku,

– efektívnosť tvaru na dosiahnutie uvedeného výsledku,

– vôľa údajného porušovateľa dosiahnuť tento výsledok,

– existencia skoršieho patentu, ktorého doba platnosti už uplynula, na postup, ktorý umožňuje dosiahnuť požadovaný technický výsledok?“

O prejudiciálnych otázkach

20 Svojimi dvomi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 2 až 5 smernice 2001/29 majú vykladať v tom zmysle, že autorskoprávna ochrana, ktorú stanovujú, sa uplatňuje na výrobok, ktorého tvar je minimálne sčasti nevyhnutný na dosiahnutie technického výsledku.

21 Podľa článkov 2 až 5 smernice 2001/29 sú autori chránení proti rozmnožovaniu, verejnému prenosu a verejnému šíreniu ich diel bez ich súhlasu.

22 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pojem „dielo“ zahŕňa dva znaky. Na jednej strane musí ísť o pôvodný predmet, ktorý je vlastným duševným výtvorom autora, a na druhej strane sa vyžaduje vyjadrenie tohto výtvoru (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. septembra 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, body 29 a 32, ako aj citovanú judikatúru).

23 Pokiaľ ide o prvý znak, z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na to, aby sa predmet mohol považovať za pôvodný, je nevyhnutné a zároveň postačujúce, aby odrážal osobnosť jeho autora prejavením slobodných a tvorivých rozhodnutí daného autora (rozsudok z 12. septembra 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, bod 30 a citovaná judikatúra).

24 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry v prípade, že zhotovenie predmetu bolo určené technickými požiadavkami, pravidlami alebo inými obmedzeniami, ktoré neponechali priestor pre výkon tvorivej voľnosti, tento predmet nemožno považovať za vykazujúci potrebnú originalitu nevyhnutnú na to, aby mohol predstavovať dielo a z tohto dôvodu mohol požívať ochranu priznanú autorským právom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. septembra 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, bod 31 a citovanú judikatúru).

25 Pokiaľ ide o druhý znak uvedený v bode 22 tohto rozsudku, Súdny dvor spresnil, že pojem „dielo“ uvedený v smernici 2001/29 nevyhnutne vyžaduje existenciu dostatočne presne a objektívne identifikovateľného predmetu (rozsudok z 12. septembra 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, bod 32 a citovaná judikatúra).

26 Z toho vyplýva, že na predmet spĺňajúci podmienku originality sa môže vzťahovať autorskoprávna ochrana, aj keď jeho zhotovenie bolo určené technickými požiadavkami, pokiaľ toto určenie nebránilo autorovi vtisnúť do daného predmetu vlastnú osobnosť, pričom ide o prejav jeho slobodných a tvorivých rozhodnutí.

27 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že kritérium originality nemôže byť splnené zložkami predmetu, ktoré sa vyznačujú len ich technickou funkciou, keďže predovšetkým z článku 2 Zmluvy WIPO o autorskom práve vyplýva, že autorskoprávna ochrana sa nevzťahuje na myšlienky. Autorskoprávna ochrana myšlienok by totiž umožnila monopolizáciu myšlienok najmä na úkor technického pokroku a priemyselného rozvoja (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. mája 2012, SAS Institute, C-406/10, EU:C:2012:259 body 33 a 40). Pokiaľ vyjadrenie uvedených zložiek je predurčené ich technickou funkciou, jednotlivé spôsoby realizácie danej myšlienky sú natoľko obmedzené, že myšlienka a jej vyjadrenie splývajú (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2010, Bezpečnostní softwarová asociace, C-393/09, EU:C:2010:816, body 48 a 49).

28 Preto treba preskúmať, či skladací bicykel dotknutý vo veci samej môže predstavovať „dielo“ chránené smernicou 2001/29, pričom treba poukázať na to, že otázky vnútroštátneho súdu sa netýkajú druhého znaku uvedeného v bode 22 tohto rozsudku, keďže sa zdá, že tento bicykel možno dostatočne presne a objektívne identifikovať, ale sa týkajú prvého znaku.

29 V prejednávanej veci je pravda, že tvar uvedeného bicykla je zrejme nevyhnutný na dosiahnutie určitého technického výsledku, t. j. schopnosti tohto bicykla mať tri rôzne polohy, vrátane polohy, ktorá umožňuje, aby bicykel zostal v rovnováhe na zemi.

30 Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby napriek tejto okolnosti overil, či tento bicykel je originálnym dielom, ktoré je výsledkom duševnej tvorby.

31 Z tohto hľadiska, ako bolo spomenuté v bodoch 24, 26 a 27 tohto rozsudku, to neplatí v prípade, že by zhotovenie predmetu bolo určené technickými požiadavkami, pravidlami alebo inými obmedzeniami, ktoré neponechali priestor pre výkon tvorivej voľnosti alebo bol ponechaný priestor natoľko obmedzený, že myšlienka a jej vyjadrenie splývajú.

32 Aj keď pretrváva možnosť voľby, pokiaľ ide o tvar predmetu, nemožno dospieť k záveru, že tento predmet spadá nevyhnutne pod pojem „dielo“ v zmysle smernice 2001/29. Na určenie, či ide o takýto prípad, prináleží vnútroštátnemu súdu overiť splnenie podmienok uvedených v bodoch 22 až 27 tohto rozsudku.

33 V prípade, že tvar výrobku je výlučne predurčený jeho technickou funkciou, nemôže sa na uvedený výrobok vzťahovať autorskoprávna ochrana.

34 Následne na účely určenia, či sa na dotknutý výrobok vzťahuje autorskoprávna ochrana, prináleží vnútroštátnemu súdu, aby určil, či jeho autor formou tohto výberu tvaru výrobku vyjadril svoju tvorivú schopnosť originálnym spôsobom vykonaním slobodných a tvorivých rozhodnutí a vyhotovil výrobok tak, že odráža jeho osobnosť.

35 V tomto kontexte a s ohľadom na to, že sa má posúdiť len originalita dotknutého výrobku, existencia iných tvarov, ktoré umožňujú dosiahnuť rovnaký technický výsledok, hoci by sa z nej dala vyvodiť existencia možnosti výberu, nie je určujúca pre posúdenie, ktorým z faktorov sa tvorca pri výbere riadil. Takisto vôľa údajného porušovateľa je pri tomto posúdení irelevantná.

36 Pokiaľ ide o existenciu skoršieho patentu, ktorého platnosť vo veci samej uplynula, ako aj efektívnosť tvaru na dosiahnutie rovnakého technického výsledku, treba ich zohľadniť len v rozsahu, v akom tieto skutočnosti umožňujú poodhaliť úvahy zohľadnené pri výbere tvaru dotknutého výrobku.

37 V každom prípade treba zdôrazniť, že na účely posúdenia, či skladací bicykel dotknutý vo veci samej je originálnym výtvorom, a teda je chránený autorským právom, je úlohou vnútroštátneho súdu, aby zohľadnil všetky relevantné skutočnosti predmetného prípadu, tak ako existovali pri tvorbe tohto predmetu bez ohľadu na vonkajšie faktory a faktory, ktoré nastali po vytvorení výrobku.

38 V dôsledku toho treba na prejudiciálne otázky odpovedať tak, že články 2 až 5 smernice 2001/29 sa majú vykladať v tom zmysle, že v nich stanovená autorskoprávna ochrana sa uplatní na výrobok, ktorého tvar je minimálne sčasti nevyhnutný na dosiahnutie technického výsledku, pokiaľ tento výrobok je originálnym dielom, ktoré je výsledkom duševnej tvorby v rozsahu, v akom výberom tohto tvaru vyjadril jeho autor svoju tvorivú schopnosť originálnym spôsobom vykonaním slobodných a tvorivých rozhodnutí tak, že uvedený tvar odráža jeho osobnosť, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu s ohľadom na všetky relevantné skutočnosti veci samej.

O trovách

39 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Články 2 až 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti sa majú vykladať v tom zmysle, že v nich stanovená autorskoprávna ochrana sa uplatní na výrobok, ktorého tvar je minimálne sčasti nevyhnutný na dosiahnutie technického výsledku, pokiaľ tento výrobok je originálnym dielom, ktoré je výsledkom duševnej tvorby v rozsahu, v akom výberom tohto tvaru vyjadril jeho autor svoju tvorivú schopnosť originálnym spôsobom vykonaním slobodných a tvorivých rozhodnutí tak, že uvedený tvar odráža jeho osobnosť, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu s ohľadom na všetky relevantné skutočnosti veci samej.

Podpisy